

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

Informativni Bilten

Jul — Decembar 2018

SADRŽAJ:

ŠESTOMESEČNI IZVEŠTAJ RADA2

POSETE I AKTIVNOSTI USTAVNOG SUDA.....4

PRESUDE.....8

ESLjP – VAŽNE ODLUKE.....9

Ustav Kosova - Poglavlje VIII

Ustavni sud

Član 112

[Osnovna Načela]

1. Ustavni sud je konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava i saglasnosti zakona sa Ustavom.
2. Ustavni sud je potpuno nezavistan u obavljanju svojih dužnosti.

Sastav Ustavnog suda

Ustavni sud Republike Kosovo je sastavljen od 9 (devet) sudija.

Sudije Ustavnog suda Republike Kosovo se imenuju u skladu sa članom 114 [*Sastav i Mandat Ustavnog suda*] Ustava i članovima 6 i 7. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo.

Nakon osnivanja Ustavnog suda u 2009 godine i u skladu sa bivšim članom 152 [*Privremeni Sastav Ustavnog suda*] Ustava, 6 (šest) od 9 (devet) sudija je imenovao predsednik Republike Kosova na predlog Skupštine.

Od 6 (šest) domaćih sudija, 2 (dva) sudija su služili za neobnovljiv rok od 3 (tri) godine, 2 (dva) sudija su služili za neobnovljiv rok od 6 (šest) godina i 2 (dva) sudija su služili za neobnovljiv rok od 9 (devet) godina.

U skladu sa gore navedenim članom 152 [*Privremeni Sastav Ustavnog suda*] Ustava, 3 (troje) međunarodnih sudija je imenovao Međunarodni civilni predstavnik, nakon konsultacije sa predsednikom Evropskog suda za ljudska prava.

Sud trenutno sastoji od 9 (devet) domaćih sudija.

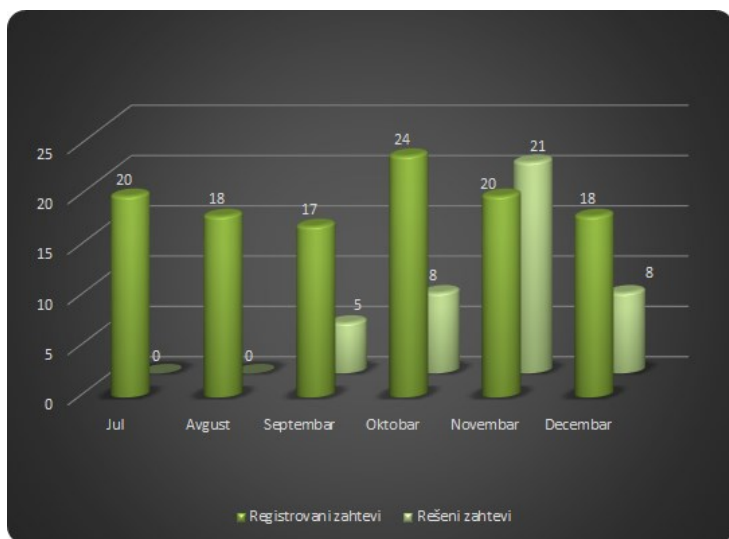
Status predmeta

Tokom šestomesečnog perioda: 1. jul – 31. decembar 2018. godine, Sud je primio 117 novih zahteva dok je na radu imao ukupno 208 zahteva/predmeta:

Ukupno 42 zahteva je rešeno ili 20.2% svih slučajeva na raspolaganju.

Tokom ovog perioda, 33 odluka je objavljeno na internet stranici Suda.

*Dinamika primljenih zahteva po mesecima
(1. jul – 31. decembar 2018. godine)*

U nastavku su predstavljene 3 presude koje je Sud doneo tokom šestomesečnog perioda, 1. jul – 31. decembar 2018. godine:

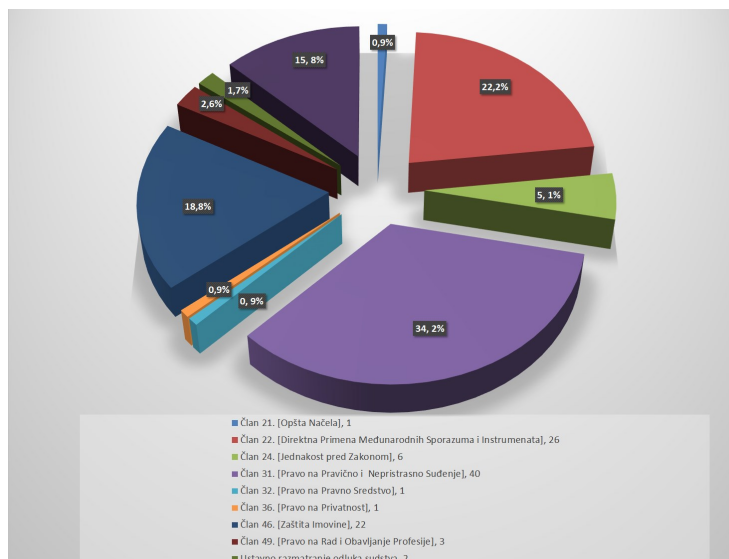
- Presuda u slučaju KO 84/18, podnosilac zahteva: Albin Kurti i 11 drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti rešenja ustavnosti odluke br. 06/V-145 Skupštine Republike Kosovo u vezi sa predlogom parlamentarne grupe Lëvizja Vetëvendosje! o razrešenju Aide Dërguti sa pozicije potpredsednice Skupštine Republike Kosovo.
- Presuda u slučaju KI 47/17, podnositeljka zahteva: Selvete Aliji. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti rešenja AC. br. 2812/2016 Apelacionog suda Kosova od 9. decembra 2016. godine.
- Presuda u slučaju KI 150/16, podnosilac zahteva: Mark Frrok Gjokaj. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda Republike Kosovo CLM. br. 11/2016 od 13. septembra 2016. godine.

Vrste navodnih povreda

Vrste navodnih povreda od 117 primljenih zahteva tokom šestomesečnog perioda: 1. jul – 31. decembar 2018. godine, su sledeće:

- Član 21. [Opšta načela], 1 slučaj ili 0,9%;
- Član 22. [Direktna Primena Međunarodnih Sporazuma i Instrumenata], 26 slučajeva ili 22,2%;
- Član 24. [Jednakost pred zakonom], 6 slučajeva ili 5,1 %;
- Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 40 slučajeva ili 34,2%;
- Član 32. [Pravo na pravno sredstvo], 1 slučaj ili 0,9%;
- Član 36. [Pravo na privatnost], 1 slučaj ili 0,9%;
- Član 46. [Zaštita imovine], 22 slučajeva ili 18,8%;
- Član 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], 3 slučajeva ili 2,6%;
- Ustavno razmatranje odluka sudova, 2 slučajeva ili 1.7%;
- Druge povrede, 15 slučajeva ili 12,8%;

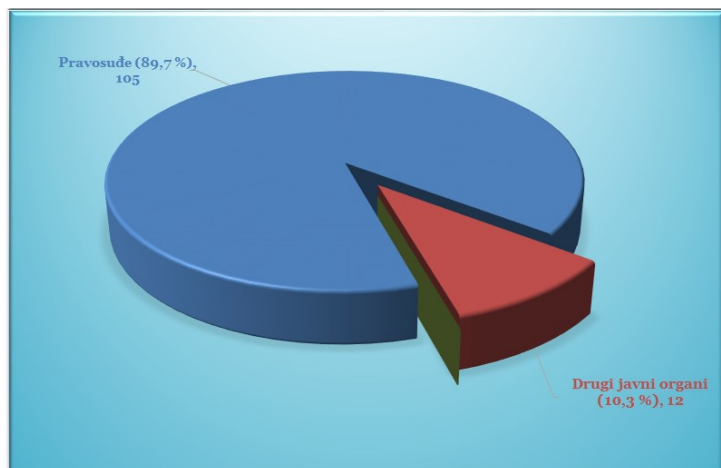
*Navodne povrede prema vrsti
(1. jul – 31. decembar 2018. godine)*

Navodni počinioci kršenja prava

- 105 ili 89,7 % zahteva se odnose na odluke sudova
- 12 ili 10,3 % zahteva se odnose na odluke drugih javnih organa

*Navodni prekršioi prava
(1. jul – 31. decembar 2018. godine)*

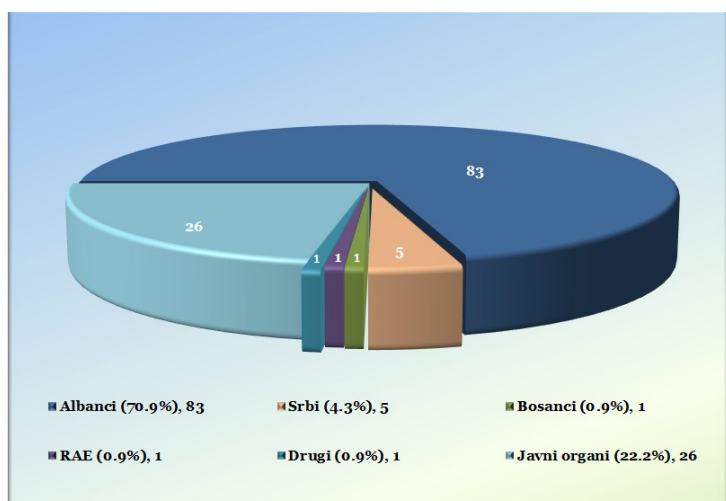

Pristup Sudu

Pristup pojediniaca Sudu se prikazuje na sledeći način:

- 83 zahteva je podneto od Albanaca, ili 70,9%;
- 5 zahteva je podneto od Srba, ili 4,3%;
- 1 zahtev je podnet od Bošnjaka, ili 0,9%;
- 1 zahtev je podnet od RAE zajednica, ili 0,9%;
- 1 zahtev je podnet od drugih zajednica, ili 0,9%;
- 26 zahteva je podneto od strane drugih javnih organa (pravnih lica), ili 22,2%;

*Etnička struktura podnosilaca zahteva
(1. jul – 31. decembar 2018. godine)*

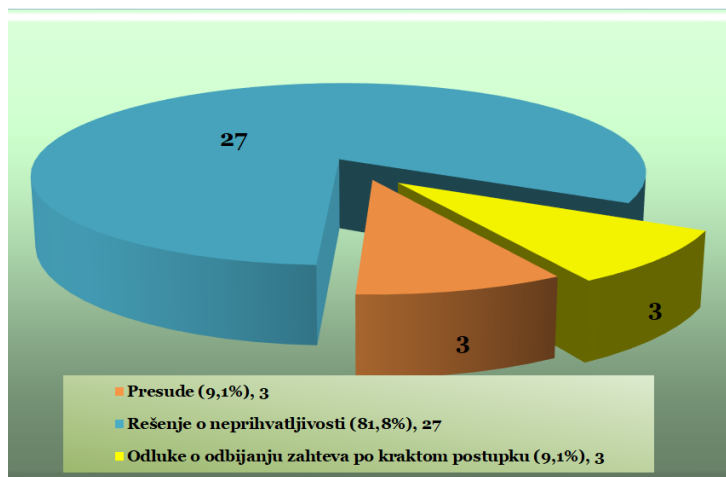

Sednice i veća za razmatranje

Tokom šestomesečnog perioda: 1. jul – 31. decembar 2018. godine, Ustavni sud je održao 11 plenarnih sednica i 42 veća za razmatranje, u kojim su razmatrani slučajevi rešeni odlukama, rešenjima, i presudama.

Tokom ovog šestomesečnog perioda, Ustavni sud je objavio 33 odluka. Struktura objavljenih odluka izgleda na sledeći način:

- 3 presuda (9,1%)
- 27 rešenja o neprihvatljivosti (81,8%)
- 3 odluke o odbijanju zahteva po krakom postupku (9,1%)

4 jul 2018

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi, je primila ambasadora Nemačke na Kosovu, g. Christiana Heldta, u pratnji direktora Projekta za pravnu reformu Nemačke agencije za međunarodnu saradnju (GIZ) u Prištini, g. Karla Webera. Predsednica Rama-Hajrizi je na sprovedenom sastanku upoznala ambasadora Heldta sa dosadašnjim radom Suda, sadašnjim sastavom i pitanjem nedostatka kvoruma neophodnog za razmatranje podnetih zahteva i odlučivanje. Nakon što je naglasila posledice blokiranja rada Ustavnog suda u odsustvu dovoljnog broja sudija, iskoristila je priliku da se zahvali nemačkoj vladi za pomoć koju je pružila Sudu kroz projekte podržane od strane Nemačke agencije za međunarodnu saradnju (GIZ) i izrazila spremnost da ova dobra saradnja u budućnosti još više ojača. Predsednica Rama-Hajrizi je u nastavku razgovora ponovila urgenciju i neophodnost izbora novih sudija Ustavnog suda, s obzirom na suštinsku ulogu koju ima ova institucija u očuvanju ustavnog poretka i zaštiti ljudskih prava u zemlji.

Ambasador Heldt je obećao da će dalje podržavati Ustavni sud u svom radu i misiji za sprovođenje ustavnosti i naglasio neophodnost izbora novih ustavnih sudija i punog funkcionisanja Suda u najkraćem mogućem roku.

13 jul 2018

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi, je boravila u zvaničnoj poseti Kneževini Andori, na poziv Ustavnog suda ove zemlje.

Ona je pozvana da učestvuje na međunarodnoj konferenciji na temu: „Ustavni sudovi: Garant demokratskog kvaliteta društava“, organizovana povodom proslave 25. godišnjice osnivanja Ustavnog suda Andore, u glavnom gradu Andorra la Vella.

Učesnicima, predsednicima i sudijama vrhovnih i ustavnih sudova iz celog sveta, na međunarodnoj konferenciji se obratila predsednica Rama-Hajrizi na temu: „Garantovanje podele vlasti“, pri čemu je iznela svoje stavove o neophodnosti podele vlasti i važnoj ulozi koju imaju ustavni sudovi u ovom procesu.

Tokom posete glavnom gradu Andore, predsednica Rama-Hajrizi se sastala sa predsednikom Ustavnog suda Andore, g. Isidreom Molas Batllori, zamenikom predsednika ovog suda i njegovim budućim predsednikom, g. Dominique Rousseau.

5 oktobar 2018

Ustavni sud Republike Kosovo je u saradnji sa Vrhovnim sudom Republike Kosovo i uz podršku Nemačke fondacije za međunarodnu pravnu saradnju (IRZ), organizovao radionicu na temu: „Ustavne žalbe i nedavna događanja u sudskoj praksi ESLJP-a“, koja je održana u Solunu. Osnovna građanska i sudska prava, obavezujuća sila nacionalnog prava i odluka ustavnih sudova, kao i obavezujuća sila zakona i odluka Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), bile su samo neke od tema o kojima se raspravljalo u diskusiji sprovedenoj između sudija i pravnih savetnika Ustavnog suda i Vrhovnog suda Kosova.

Uslovi prihvatljivosti ustavnih podnesaka, odgovarajući predmet ustavne žalbe, iscrpljivanje pravnih sredstava, rokovi za podnošenje žalbi i najnovije odluke ESLJP-a su takođe bile teme diskusije o kojima su učesnici radionice razmenili svoje stavove. Moderator i jedan od glavnih govornika na radionici je bio predsednik sudskog veća Vrhovnog upravnog suda u Badenu-Württemberg u Nemačkoj,

prof. dr Jan Bergmann, koji je ujedno i profesor javnog, ustavnog i evropskog prava na Univerzitetu u Štutgartu.

12 oktobar 2018

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Arta Rama-Hajrizi, je primila na sastanak gđu. Ulriku Richardson-Golinski, koordinator za razvoj Ujedinjenih nacija i rezidentni predstavnik na Kosovu Programa za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP).

Predsednica Rama-Hajrizi je tokom razgovora obavestila gđu. Richardson-Golinski o dosadašnjim dostignućima i aktuelnim izazovima sa kojima se Ustavni sud i dalje suočava u svom radu. Ona je, između ostalog, istakla i kompletan sastav sudija Suda, nakon ranijeg imenovanja pet novih sudija i postizanja kvoruma neophodnog za razmatranje predmeta i donošenje odluka.

Predsednica Rama-Hajrizi se u nastavku razgovora zahvalila gđu. Richardson-Golinski na doprinosu i pomoć koju je UNDP do sada pružio Republici Kosovo preko različitih razvojnih projekata i naglasila potrebu da ova organizacija, ali i drugi međunarodni donatori, nastave sa pružanjem podrške državnim institucijama. S njene strane, gđa. Richardson-Golinski je izrazila spremnost UNDP-a za nastavak saradnje i za dalju podršku institucijama Kosova u njihovom radu.

15 oktobar 2018

Na poziv Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS), predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Arta Rama-Hajrizi, je boravila u izraelskom gradu Haifa.

Ona je bila pozvana da učestvuje na 4. međunarodnom seminaru za sudije, na temu: *“Ključna uloga pravosuđa u borbi protiv trgovine ljudima”*, koja se održala u Haifi.

Predsednica Rama-Hajrizi je takođe bila jedna od glavnih panelista seminara, kojom prilikom je održala prezentaciju na temu: *“Uloga Ustavnog suda Republike Kosovo u zaštiti žrtava trgovine ljudima”*.

25 oktobar 2018

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Arta Rama-Hajrizi, je dočekala na zajednički sastanak predsednika Ustavnog suda Malte, g. Josepha Azzopardija, i sudiju tog suda, g. Silvioa Melija, sudije Ustavnog suda Turske, g. Ridvana Gulecua i g. Sadettina Ceyhana, kao i sudiju Ustavnog suda Letonije, g. Aldisa Lavinsa. Tokom razgovora, predsednica Rama-Hajrizi je obavestila goste o funkcionisanju Ustavnog suda, dosadašnjim dostignućima i izazovima sa kojima se suočavao u svom radu, posebno nakon promene strukture sudija prethodnih meseci i gubitka kvoruma za donošenje odluka. Između ostalog, sve strane su razmenile stavove i iskustva odgovarajućih sudova u vezi sa standardima ustavnih suđenja i kvalitetom donetih odluka, kao i procesom reformi preduzetih u oblasti ustavne pravde u zemljama porekla.

Predsednik Azzopardi, zajedno sa sudijama Meli, Gulec, Ceyhan i Lavins, potvrdili su svoju podršku Ustavnom sudu Kosova i na njegovim naporima da se pridruže međunarodnim organizacijama, izražavajući ujedno spremnost za produbljivanje međusobne saradnje kroz organizaciju zajedničkih projekata.

25 oktobar 2018

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Arta Rama-Hajrizi, je dočekala na zajednički sastanak predsednika Evropske komisije za demokratiju kroz pravo (Venecijanska komisija), g. Giannija Buquicchioa, i zamenika predstavnika Republike Irske u Venecijanskoj komisiji, gđu. Grainneu McMorowu. Na sastanku su razmatrane razne teme, uglavnom fokusirajući se na pitanja koja se odnose na rad Ustavnog suda Kosova, ozbiljne napore na produbljivanju reformi pravosudnog sistema Kosova i napretku ostvarenom u zaštiti ljudskih prava na nivou zemlje.

Predsednica Rama-Hajrizi je tokom razgovora istakla i izazove sa kojima se Ustavni sud suočio prethodnih meseci u svom funkcionisanju, gde je, nakon udaljevanja četiri ustavnih sudija izgubio kvorum potreban za donošenje odluka, naglašavajući činjenicu da, devet godina nakon osnivanja Suda, sudsko veće sada čine samo lokalne sudije.

Predsednica Rama-Hajrizi je visoko ocenila bilateralne odnose Ustavnog suda Kosova sa Venecijanskom komisijom, kao i sa ustavnim sudovima država članica, izražavajući zahvalnost na doprinosu ove institucije u promociji vladavine prava i razvoju ustavnog sudstva, posebno u evropskim zemljama u tranziciji.

25 oktobar 2018

Ustavni sud Republike Kosovo je proslavio 9. sudsku godinu svečanom ceremonijom održanom u hotelu Emerald u Prištini. Svečanost je pogodnim govorom otvorila predsednica Ustavnog suda Kosova, gđa. Arta Rama-Hajrizi, u prisustvu najviših državnih i međunarodnih ličnosti na Kosovu, kao i delegacija najvišeg nivoa Venecijanske komisije, ustavnih sudova zemalja regiona i drugih evropskih zemalja. Učesnicima svečane ceremonije su se pogodnim govorom obratili predsednik Republike Kosovo, g. Hashim Thaçi, i predsednik Evropske komisije za demokratiju kroz pravo (Venecijanska komisija), Gianni Buquicchio.

9 novembar 2018

Grupa studenata na Pravnom fakultetu Univerziteta „Hasan Priština“ u Prištini posetila je Ustavni sud Republike Kosovo. Studente su na sastanak primili glavni pravni savetnik Ustavnog suda, g. Sevdail Kastrati, i direktor Kancelarije za komunikaciju i informisanje, g. Veton Dula. Tokom održanog sastanka, savetnik Kastrati je pobliže upoznao studente sa ulogom, funkcijom i odgovornostima koje

ima Ustavni sud prema Ustavu, organizacionom strukturom, trenutnim sastavom i izazovima sa kojima se suočio prilikom razmatranja podnetih zahteva, posebno nakon udaljavanja četiri ustavne sudije pre nekoliko meseci. Savetnik Kastrati je dalje govorio i o najvažnijim odlukama Suda i o uticaju koji su te odluke imale na vladavinu prava, ali i na državnu i političku organizaciju zemlje, ilustrujući ujedno na praktičnim primerima primenu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava u procesu donošenja odluka. Za korišćenje nove internet stranice Ustavnog suda, istraživanje sadržaja, a posebno objavljenih odluka, na osnovu posebnih uslova naprednog istraživanja, studente je detaljnije informisao direktor Kancelarije za komunikacije i informisanje Suda, g. Veton Dula.

16 novembar 2018

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Arta Rama-Hajrizi, i sudija Ustavnog suda, gđa. Gresa Caka-Nimani, boravile su u višednevnoj radnoj poseti Vašingtonu. Tokom boravka u američkoj prestonici, na poziv Federalnog društva za studije prava i javnih politika SAD-a i kao članovi delegacije Evropske mreže sudija, predsednica Rama-Hajrizi i sudija Caka-Nimani, održale su sastanke sa predstavnicima Departmana pravde Sjedinjenih Država i zvaničnicima Državnog departmana odgovorni za nadgledanje vladavine prava i borbu protiv korupcije u zemljama jugoistočne i centralne Evrope.

Posebne sastanke delegacija je održala sa g. Wesom Mitchellom, pomoćnik državnog sekretara za Evropu i evroaziju u Državnom departmanu, i zamenikom pomoćnika državnog sekretara za južnu i centralnu Evropu, g. Matthewom Palmerom. Tokom zajedničkog

sastanka, obojica visokih američkih zvaničnika su izrazili predsednici Rama-Hajrizi i sudiji Caka-Nimani svoju podršku nezavisnosti rada Ustavnog suda, potvrđujući važnu ulogu Suda u demokratskom razvoju Kosova i jačanju vladavine prava u zemlji.

U okviru planiranog dnevnog reda, predsednica Rama-Hajrizi i sudija Caka-Nimani su se sastale sa gđom. Fionom Hill, pomoćnik predsednika SAD-a i direktor Sektora za evropske i ruske poslove u okviru Saveta za nacionalnu bezbednost u Beloj kući. One su takođe posetile i Vrhovni sud Sjedinjenih Država, gde ih je na sastanak dočekaio sudija ovog Suda, g. Samuel Alito.

dosadašnjim radom Ustavnog suda, njegovom organizacionom strukturom i nadležnostima koje ima ova institucija za zaštitu ustavnosti i ljudskih prava u zemlji. Priroda podnetih zahteva sa povredom ljudskih prava, najčešće povrede ljudskih prava od strane javnih organa, najvažnije odluke Ustavnog suda i najteži slučajevi koje je do sada razmatrao ovaj sud, samo su neka od pitanja koja su postavili učenici osnovne škole "Qamil Batalli".

Poseta učenika je realizovana povodom 70. godišnjice Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, usvojene od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 10. decembra 1948. godine, drugačije poznata i kao Dan ljudskih prava.

30 novembar 2018

Grupa učenika Osnovne škole „Faik Konica“ u Prištini posetila je Ustavni sud. Učenike je primio na sastanak glavni pravni savetnik Suda, g. Sevdail Kastrati, i direktor Kancelarije za komunikaciju i informisanje, g. Veton Dula. Tokom razgovora sa osnovcima, savetnik Kastrati je u početku održao kratku prezentaciju o istorijatu osnivanja Ustavnog suda, govoreći dalje o sastavu, funkciji i mandatu koji ima ova institucija na osnovu Ustava.

Kako se podnose zahtevi i ko su ovlašćene strane da podnesu zahtev na osnovu Ustava, proces registracije i razmatranja predmeta, kao i način odlučivanja slučaja u Sudu, bile su samo neke od tema o kojim su učenici Osnovne škole „Faik Konica“ informisani na sastanku. Poseta učenika je realizovana u cilju podizanja njihove svesti i pobližeg upoznavanja sa radom i načinom funkcionisanja Ustavnog suda Kosova.

11 decembar 2018

Učenici osmog razreda Osnovne škole „Qamil Batalli“ u Prištini posetili su Ustavni sud. Na sastanak su primljeni od strane prvog glavnog pravnog savetnika Suda, g. Sevdail Kastrati, i direktora Kancelarije za komunikaciju i informisanje, g. Veton Dule. Savetnik Kastrati je upoznao učenike glavnog grada sa

Presuda

KO 84/18

Podnosilac

Albin Kurti i 11 drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo

Zahtev za ocenu ustavnosti odluke br. 06/V-145 Skupštine Republike Kosovo u vezi sa predlogom parlamentarne grupe Lëvizje Vetëvendosje! o razrešenju Aide Dërguti sa pozicije potpredsednice Skupštine Republike Kosovo

Zahtev je podnelo 12 (dvanaest) poslanika Skupštine na osnovu člana 113. 5 Ustava Republike Kosovo. Podnosioci zahteva su tražili od Ustavnog suda ocenu ustavnosti odluke br. 06/V145 Skupštine Republike Kosovo u vezi sa predlogom parlamentarne grupe Lëvizja Vetëvendosje! o razrešenju Aide Dërguti sa pozicije potpredsednice Skupštine (u daljem tekstu: osporena odluka), usvojene od strane Skupštine 4. juna 2018. godine. Podnosioci zahteva su takođe tražili uvođenje privremene mere, odnosno tražili su da se "obustavi vršenje funkcije potpredsednice Skupštine Kosova [Aide Dërguti]".

Podnosioci zahteva su tvrdili da osporena odluka nije u skladu sa članovima 7. [Vrednosti], i 67. [Izbor predsednika i potpredsednika] Ustava.

- Sud je prvo ocenio da li podnet zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, kao što je propisano u Ustavu i dalje navedeno u Zakonu o Ustavnom sudu i Poslovniku o radu Suda. Sud je ocenio da zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje navedene Zakonom i predviđene Poslovnikom o radu, kao i da pokreće važna ustavna pitanja u vezi sa izborom i razrešenjem potpredsednika Skupštine. Shodno tome, Sud je utvrdio da je zahtev podnosilaca prihvatljiv.

- Što se tiče merituma zahteva, Sud je, razmatrajući i rešavajući svaki navod podnosilaca zahteva, ocenio i utvrdio sledeće:

Kao prvo, Sud je razmatrao tvrdnju podnosilaca zahteva da je položaj potpredsednika/ce Skupštine prema članu 67. stav 3. Ustava, isključivo rezervisan za tri najveće parlamentarne grupe, koje proizilaze iz

političkih partija ili koalicija koje su dobile najviše mesta u Skupštini, kao rezultat izbora za Skupštinu. U tom smislu, Sud je ocenio da prema tumačenju stava 3. člana 67. Ustava, proizilazi da zadržavanje položaja potpredsednika Skupštine nije u direktnoj vezi i ne predstavlja interese parlamentarne grupe koja ga je predložila za tu poziciju u predsedništvu Skupštine. Shodno tome, Sud je utvrdio da navod podnosilaca zahteva, pozicija potpredsednika/ce Skupštine, prema člana 67. stav 3 Ustava, isključivo rezervisana za tri najveće parlamentarne grupe, koje proizilaze iz glasova političkih partija ili koalicija koje su dobile mesta u Skupštini kao rezultat izbora za Skupštinu, nije osnovan.

Kao drugo, što se tiče postupka sprovedenog za razrešenje potpredsednice Skupštine, Sud je podsetio da je prema stavu 5, člana 67. Ustava propisano da se potpredsednici Skupštine mogu razrešiti većinom od dve trećine (2/3) celokupnog broja poslanika. S tim u vezi, Sud je takođe podsetio da je 4. juna 2018. godine, nakon diskusija u Skupštini, koje su se sprovele u vezi sa predlogom LVV-a o razrešenju Aide Dërgutit sa pozicije potpredsednice Skupštine, gde je u sali bilo prisutno 94 (devedesetičetiri) poslanik, 16 (šesnaest) poslanika je glasalo za predlog LVV-a, 26 (dvedesetišest) poslanika je glasalo protiv i 47 (četdeset) poslanika je bio uzdržano. Shodno tome, predlog LVV-a nije dobio potreban broj glasova prema članu 67, stav 5, Ustava za razrešenje Aide Dërgutit sa pozicije potpredsednika Skupštine i tom prilikom, nisu ispunjeni uslovi propisani u članu 67, stav 5, da se Aida Dërguti razreši sa pozicije potpredsednice.

Kao treće, podnosioci zahteva su navodili "[o]dbijanje da se razreši navedena potpredsednica, koja ne predstavlja političku volju i demokratski glas, kao što to propisuje Ustav, predstavlja zloupotrebu prava glasanja i krši ustavni cilj koji stoji iza odredaba koje regulišu sastav predsedništva Skupštine".

Što se tiče ovog navoda, Sud je, pozivajući se na ustavne odredbe, odredbe Poslovnika o radu i svoju sudsku praksu, ocenio da su poslanici obavezni da učestvuju u radu Skupštine, uključujući i njihovo učešće na glasanju u vezi sa predlozima predstavljenim na osnovu Ustava i drugim povezanim pravilima.

Međutim, Sud je ponovo istakao da su poslanici slobodni da odlučuju kako će glasati u vezi sa predstavljenim predlozima i mogu da glasaju za protiv ili da se uzdrže, uzimajući u obzir najbolji interes zemlje u skladu sa Ustavom i drugim pravilima.

Kao zaključak, Sud je utvrdio da je odluka br. 06/V-145 Skupštine Republike Kosovo u vezi sa predlogom parlamentarne grupe LVV-a o razrešenju Aide Dërgutit sa pozicije potpredsednice Skupštine Republike Kosovo u skladu sa članovima 7. i 67. Ustava.

ESLJP – važne odluke (1. jul – 31. decembar 2018. godine)

*** ESLJP smatra da je razrešenje sudije kao predsednika suda bilo nepravilno, odbacuje žalbu zbog povrede privatnog života (25/09/2018)**

U presudi Velikog veća u slučaju **Denisov protiv Ukrajine** (predstavka br. 76639/11), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da je došlo do: **povrede člana 6, stav 1 (Pravo na pravično suđenje)** Evropske konvencije o ljudskim pravima. On je proglasio neprihvatljivom žalbu na osnovu **člana 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života)**.

Slučaj se odnosio na udaljšavanje podnosioca predstavke sa pozicije predsednika Apelacionog upravnog suda u Kijevu. Sud je utvrdio da je naćin na koji je Visoko veće pravde prvo razrešilo g. Denisova kao predsednika suda zbog neućinkovitosti rukovodstva i Viši upravni sud kasnije razmotrio tu odluku, ukazao na slične probleme kao u slučaju Oleksandr Volkov protiv Ukrajine. Prvi organ nije bio dovoljno nezavisan i nepristrasan, a drugi nije mogao da ispravi nedostatke prve grupe postupka. Stoga, došlo je do povrede prava na pravićno suđenje. Nakon preispitivanja svoje sudske prakse, Sud je primetio da se zaštita privatnog života prema ćlanu 8. Konvencije može primeniti i na sporove vezane za rad. Međutim, to se nije moglo primeniti u slučaju g. Denisova, jer razlozi njegovog razrešenja nisu bili povezani s njegovim privatnim životom, a sam otkaz nije imao znaćajan uticaj na njegov privatni život nakon toga. Na primer, posledice koje je pretrpeo u smislu izgubljenog prestiža zbog toga što više nije bio predsednik suda ili zbog gubitka plate, nisu bile dovoljno ozbiljne da bi se primenila ova odredba Konvencije.

*** Proceduralne greške u pretresu advokatske kancelarije: povreda prava na poštovanje doma (04/10/2018)**

U presudi Veća u slučaju **Leotsakos protiv Grćke** (predstavka br. 30958/13), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da je došlo do: **povrede člana 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodićnog života, doma i prepiske)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosio na pretres profesionalnih prostorija advokata (g. Leotsakos) i oduzimanje nekoliko predmeta i dokumenata u okviru krivićne istrage koja se vodila u vezi sa njim. Sud je posebno utvrdio da su proceduralne greške bile takve da se pretres i oduzimanje izvršen u advokatskoj kancelariji g. Leotsakosa ne može smatrati razumno proporcionalnim ostvarivanju legitimnih ćiljeva (sprećavanje kriminala) u pogledu interesa demokratskog društva u osiguravanju poštovanja doma. Što se tiće drugih grešaka, g. Leotsakos nije bio

prisutan ni na pretresu, koji je trajao 12 dana, a organi su oduzeli računare i stotine dokumenata, uključujući i spise klijenata koji su imali profesionalnu tajnu. Prisustvo suseda kao nezavisnog svedoka nije bila dovoljna zaštita, jer ona nije poznavala pravo i nije bila u stanju da identifikuje dokumenta koja su se odnosila na slućajeve klijenata.

*** Nemogućnost transrodne osobe sa ženskim izgledom da promeni svoje muško ime pre operacije: povreda prava na privatn život (11/10/2018)**

U presudi Veća u slučaju **S.V. protiv Italije** (predstavka br. 55216/08), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da je došlo do: **povrede člana 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodićnog života)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosio na odbijanje italijanskih vlasti da dopuste transrodnoj osobi sa ženskim izgledom da promeni svoje muško ime, jer nije doneta konaćna sudska odluka kojom bi se potvrdila promena pola. U maju 2001. godine, Okrućni sud u Rimu je odobrio S.V. da se podvrgne operaciji promene pola. Međutim, prema zakonodavstvu koje je bilo na snazi u to vreme, ona nije mogla da promeni ime sve dok sud ne potvrdi da je operacija obavljena i donese konaćnu odluku o njenom rodnom identitetu, što je ućinio 10. oktobra 2003. godine. Sud je na početku primetio da to pitanje u potpunosti spada u okvir prava na poštovanje privatnog života. Sud je dalje utvrdio da nemogućnost S.V.-a da promeni ime u periodu od dve i po godine, na osnovu toga da proces promene pola nije završen operacijom promene pola, predstavlja neuspeh države da ispuni svoju pozitivnu obavezu da osigura pravo podnosioca predstavke na poštovanje njenog privatnog života.

Po mišljenju Suda, rigidna priroda sudskog postupka za priznavanje rodnog identiteta transrodnih osoba na snazi u to vreme, ostavila je S.V. - ćiji je fizićki izgled i društveni identitet odavno ženski - u nerazumnom vremenskom periodu u neobićnoj poziciji koja može izazvati osećaj ućroženosti, poniženja i teskobe. Konaćno, Sud je primetio da je zakonodavstvo izmenjeno i dopunjeno 2011. godine, tako da više nije bila potrebna druga sudska presuda i da je sudija mogao da naloži izmenu evidencije o graćanskom statusu u odluci kojom se odobrava operacija promene pola.

*** Prisustvo oca tućioca u veću Vrhovnog suda je povredilo pravo na pravićno i nepristrasno suđenje (16/10/2018)**

Slučaj **Dainelienė protiv Litvanije** (predstavka br. 23532/14) odnosio se na navodni neuspeh Litvanskog Vrhovnog suda da sprovede pravićno i nepristrasno razmatranje žalbe u vezi s revizijom protiv odluke o proneveri imovine. U presudi Odbora, Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio

da je došlo do: **povrede člana 6, stav 1 (Pravo na pravično suđenje)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud je posebno utvrdio da je nepristrasnost Vrhovnog suda bila kompromitovana, jer je sin sudije koji predsedava većem koje je odlučilo da ne razmatra reviziju podnosioca predstavke po pitanju zakona bio tužilac u ranijim postupcima pronevere protiv nje. Sud je takođe ponovio da su države ugovornice u obavezi da organizuju svoje pravne sisteme kako bi osigurale ispunjavanje uslova iz člana 6, stav 1, a posebno uslov nepristrasnosti. Što se tiče ovog slučaja i drugih sličnih slučajeva, Sud je primetio da bi trebalo da postoji sistem koji bi osigurao da sudija ne dobije slučaj u kojem je član bliske porodice uključen i da sudije treba da preduzmu korake da provere da li takav sukob može da postoji.

*** Osuda za nazivanje Muhameda pedofilom nije u suprotnosti sa članom 10 (25/10/2018)**

U presudi Veća u slučaju *E.S. protiv Austrije* (predstavka br. 38450/12), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da **nije bilo povrede člana 10. (Sloboda izražavanja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosi na osude podnosioca predstavke za omalovažavanje religijskih doktrina; ona je dala izjave koje sugerišu da je Muhammed imao pedofilske tendencije. Sud je posebno utvrdio da su domaći sudovi sveobuhvatno ocenili širi kontekst izjava podnosioca predstavke i pažljivo uravnotežili njeno pravo na slobodu izražavanja s pravom drugih da štite svoja verska osećanja i služe legitimnom cilju očuvanja verskog mira u Austriji. Sud je smatrao da razmatranjem osporenih izjava koje prelaze dozvoljene granice objektivne rasprave i njihovim klasifikovanjem kao nasilni napad na Poslanika Islama koji bi mogao izazvati predrasude i ugroziti verski mir, domaći sudovi su izneli relevantne i dovoljne razloge.

*** Povreda prava na poštovanje privatnog života dvojice akademika koji su bili izloženi pretnjama i govoru mržnje u novinskim člancima (30/10/2018)**

U presudi Veća u slučaju *Kaboğlu i drugi protiv Turke* (predstavke br. 1759/08, 50766/10 i 50782/10), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da je došlo do: **povrede člana 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosio na novinske članke koji su sadržavali pretnje i govor mržnje protiv podnosioca predstavke, napadajući ih zbog ideja koje su predstavili u izveštaju upućenom vladi u vezi sa pitanjima manjinskih i kulturnih prava. Podnosioci predstavke su izgubili slučajeve pred domaćim sudovima, koji su zauzeli stav da su uvredljivi članci spadali u zakonodavstvo koje štiti slobodu izražavanja. Sud je posebno utvrdio da su verbalni napadi i pretnje fizičkom povredom

podnosioca predstavke nastojali da ugroze njihovu intelektualnu ličnost, izazivajući im osećaj straha, teskobe i ugroženosti kako bi ih ponizili i razbili njihovu volju da brane svoje ideje. Sud je takođe utvrdio da domaći sudovi nisu pružili zadovoljavajući odgovor na pitanje da li sloboda štampe može opravdati, u okolnostima slučaja, štetu prouzrokovanu pravu podnosioca predstavke na poštovanje njihovog privatnog života zbog odlomaka koji iznose govor mržnje i podstrekivanje na nasilje, te da će ih tako izložiti javnom preziru. Sud je zaključio da domaći sudovi nisu postigli pravičnu ravnotežu između prava podnosioca predstavke na poštovanje njihovog privatnog života i slobode štampe.

*** Neuspeh države da zaštiti svog građanina od napada mentalno obolelog lica (06/11/2018)**

U svojoj presudi u slučaju *Milićević protiv Crne Gore* (predstavka br. 27821/16), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da je došlo do: **povrede člana 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosio na žalbu podnosioca predstavke, g. Zdravka Milićevića, crnogorskog državljanina, da ga država nije zaštitila od napada mentalno obolelog lica. U februaru 2013. godine, pojedinac X, čekićem je napao g. Milićevića u svom kafiću. Odveli su ga u bolnicu sa povredom glave. X je uhapšen, procesuiran zbog nasilnog ponašanja protiv g. Milićevića i naloženo mu je obavezno psihijatrijsko lečenje u bolnici. Istovremeno, oglašen je krivim jer je ubo nožem drugog čoveka, nanoseći mu lake telesne povrede, četiri meseca pre napada na g. Milićevića. Gospodin Milićević je pokrenuo građanski postupak za naknadu štete, tvrdeći da je prijavio X policiji zbog pretnji nekoliko dana pre napada i da je već napadao druge. Sudovi su presudili protiv njega 2015. godine, utvrdivši da je policija postupala po potrebi i da država nije odgovorna za takvu štetu. Tokom oba postupka, pokazalo se da je X bolovao od šizofrenije i da je bio psihijatrijski pacijent u dužem trajanju. Sudovi su primetili da je imao istorijat nasilnog ponašanja, što je uključivalo napad na njegove suse i paljenje njegovog stana. Sud je ispitao žalbu g. Milićevića da država nije sprečila napad na njega, uprkos činjenici da je policija bila svesna rizika X, prema članu 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

*** Kažnjavanje izdavača za članak koji je kritikovao sudiju krši pravo na slobodu izražavanja (08/11/2018)**

U presudi Veća u slučaju *Narodni list D.D. protiv Hrvatske* (predstavka br. 2782/12), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da je došlo do: **povrede člana 10. (Sloboda izražavanja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosio na slobodu štampe da kritikuje sudije. Podnosilac predstavke, izdavač nedeljnog časopisa, žalio se na odluku domaćeg suda kojom je utvrđeno da je časopis klevetao sudiju okružnog suda i kojom je naloženo da plati više od 6.000 evra odštete. Odluka se odnosila na članak koji je podnosilac predstavke objavio i u kojem je kritikovao sudiju da ide na zabavu uprkos potencijalnom sukobu interesa i izdaje neopravdane naredbe za pretresanje prostorija podnosioca predstavke.

Sud je utvrdio da, osim u slučaju teških i neosnovanih napada, pojedincima se ne može potpuno zabraniti da kritikuju pravosudni sistem. Članak se bavio pitanjem od javnog interesa, odnosno funkcionisanjem tog sistema, i iako je bio sarkastičan, nije bio uvredljiv. Način na koji je napisan nije bio nekompatibilan sa pravom na slobodu izražavanja prema Evropskoj konvenciji. Štaviše, naknada štete je bila preterana, što bi moglo, po mišljenju suda, obeshrabititi otvorenu diskusiju o pitanjima od javnog interesa.

*** Prava glavnog tužioca su povređena kada je razrešen, jer je dao izjavu novinarima o krivičnoj istrazi koja se sprovodila (11/12/2018)**

U presudi Veća u slučaju ***Brisic protiv Rumunije*** (predstavka br. 26238/10), Evropski sud za ljudska prava je utvrdio, sa pet glasova prema dva, da je došlo do: **povrede člana 10. (Sloboda izražavanja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosio na razrešenje glavnog tužioca zbog povrede tajnosti krivične istrage kada je dao izjavu za štampu. On je bio sankcionisan nakon žalbe sudije da je njegovo saopštenje za javnost i intervju na televizijskom kanalu omogućilo medijima da je identifikuju kao da je bila umešana u prevari novcem. Sud je posebno utvrdio da je jedina svrha saopštenja i intervjua podnosioca predstavke bila da informiše štampu o krivičnoj istrazi koja se sprovodila zbog očiglednog interesa javnosti, a ne da optužuje sudije za krivično delo. Štaviše, to je bila jedna od dodeljenih dužnosti podnosioca predstavke da pruži informacije novinarima i on nije otkrio nijednu informaciju u svom saopštenju za medije niti u televizijskom intervjuu koja je mogla dovesti do identifikacije uključenih pojedinaca. U stvari, domaći organi su ograničili svoju analizu slučaja na oštećenju ugleda sudije, ne uzimajući u obzir činjenicu da klevetničke izjave o sudiji nisu proizašle od podnosioca predstavke, već od treće strane, odnosno od novinara koji je sprovodio televizijski intervju.

*** Slovački organi nisu uspjeli da ispituju mogući rasistički motiv u pucanju policajca koji nije bio na dužnosti na kuću romske porodice (11/12/2018)**

U presudi Veća u slučaju ***Lakatošová i Lakatoš protiv Slovačke*** (predstavka br. 655/16), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da je došlo

do: **povrede člana 14. (Zabrana diskriminacije), čitati u vezi sa članom 2 (Pravo na život)**, Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosio na pucnjavu koju je 2012. godine obavio policajac koji nije bio na dužnosti na kuću romske porodice.

Dvojica podnosilaca predstavke u slučaju, bračni par, su teško povređeni, a tri člana njihove porodice su ubijeni. Kada ga je policija ispitala, policajac je izjavio da je razmišljao o „radikalnom rešenju” za „bavljenje” Romima. Na kraju je dobio smanjenu kaznu od devet godina zatvora zbog smanjene odgovornosti.

Odluka je doneta u obliku pojednostavljene presude koja nije sadržavala pravno obrazloženje. Sud je utvrdio da je u slučaju postojala verodostojna informacija koja upozorava organe na potrebu da sprovedu istragu o mogućem rasističkom motivu za napad. Sud je primetio da je rasističko nasilje posebno uvredljivo za ljudsko dostojanstvo i da zahteva posebnu opreznost i žestoku reakciju vlasti. Međutim, organi nisu uspjeli detaljno ispitati snažne pokazatelje rasizma u slučaju, kao što je nezadovoljstvo policajca njegovom nesposobnošću da reši pitanja javnog reda u vezi sa Romima, kao što je predloženo u njegovoj psihološkoj oceni.

Pored toga, policajac nije bio optužen za rasno motivisani zločin, a tužilac nije uopšte razmatrao niti raspravljao o mogućem otežavajućem faktoru rasističkog motiva u optužnom predlogu. Štaviše, sudovi nisu uopšte ispravili ograničeni opseg istrage i krivičnog gonjenja, a pojednostavljena presuda u ovom slučaju nije sadržavala nikakvo pravno obrazloženje za rešavanje tog nedostatka. U stvari, pošto su podnosioci predstavke bili parničari u postupku, jedino im je bilo dozvoljeno da pokrenu pitanje u vezi sa njihovim zahtevima za naknadu štete.

*** Šerijatsko pravo primenjeno na spor o nasleđu nasuprot volji ostavioca, tj. grka koji pripada muslimanskoj manjini: povreda Konvencije (19/12/2018)**

U presudi Velikog veća u slučaju ***Molla Sali protiv Grčke*** (predstavka br. 20452/14), Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno utvrdio da je došlo do: **povrede člana 14. (Zabrana diskriminacije)** Evropske konvencije o ljudskim pravima, **čitati u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 (Zaštita imovine)** Konvencije.

Slučaj se odnosio na primenu islamskih verskih zakona (šerijata) od strane domaćih sudova na spor o nasleđivanju između grčkih državljana koji pripadaju muslimanskoj manjini, suprotno volji ostavioca (Grka koji je pripadao muslimanskoj manjini, preminuli suprug gospođe Molla Sali), koji je svoju imovinu ostavio svojoj supruzi pod voljom sastavljenom u skladu sa grčkim građanskim pravom. Sudovi su smatrali da je volja bez efekta, jer je zakon koji se primenjivao u slučaju bio pravo islamskog nasleđa. Oni su odlučili da se u Grčkoj ovaj drugi zakon posebno primenjuje na Grke muslimanske vere.

Gospođa Molla Sali, koja je lišena tri četvrtine svog nasleđstva, tvrdila je da je pretrpela razliku u tretmanu na osnovu vere, jer da njen suprug nije bio muslimanske vere, ona bi nasleđila celu imovinu. Sud je posebno utvrdio da razlika u tretmanu koju je doživela gđa. Molla Sali kao korisnik testamenta koji je grčki zaveštač muslimanske veroispovesti sastavio u skladu sa Građanskim zakonikom, u poređenju sa korisnikom testamenta koji je sastavljen u skladu sa Građanskim zakonikom od strane grčkog zaveštača koji nije muslimanske vere, nije bila objektivno i razumno opravdana. Sud je, *inter alia*, istakao da sloboda veroispovesti ne zahteva od država ugovornica da stvore poseban pravni okvir kako bi se verskim zajednicama dodelio poseban status koji podrazumeva posebne povlastice. Bez obzira na to, država koja je stvorila takav status morala je osigurati da su se uslovi utvrđeni za pravo na koje ima ta grupa primenjivali na nediskriminatoran način. Štaviše, odbijanje prava pripadnicima verske manjine da dobrovoljno izaberu i koriste redovno pravo ne predstavlja samo diskriminatorski tretman, već i povredu prava kardinalnog značaja u oblasti zaštite manjina, odnosno prava na slobodnu samoidentifikaciju. Na kraju, Sud je primetio da je Grčka jedina zemlja u Evropi koja je, do materijalnog vremena, primenila šerijatsko pravo na deo svojih građana protiv njihove volje. To je bilo posebno problematično u ovom slučaju, jer je primena šerijatskog prava dovela do situacije koja je štetila individualnim pravima udovice koja je nasleđila imovinu svoga muža u skladu s pravilima građanskog prava, ali koja se tada našla u pravnoj situaciji o kojoj ni ona ni njen muž nisu razmišljali.

(Za više detalja posetite sajt Evropskog suda za ljudska prava: www.echr.coe.int)

INFORMACIJE O USTAVNOM SUDU

Zgrada Ustavnog suda:

Ustavni sud Republike Kosovo, od svoje funkcionalizacije 2009. godine je smešten u zgradi bivšeg Zaštitnog korpusa Kosova ZKK, koja se nalazi u centru Prištine, u Gradić Pejtonu. Ova lokacija Suda, u centru glavnog grada, je simbol jednakog pristupa na ustavnu pravdu svih građana i drugih ovlašćenih stranki. Ova zgrada se tokom godina prilagođavala potrebama i prirodi rada Ustavnog suda. Ovo je urađeno uz pomoć donatora. Konkretno, sudnica je finansirana od strane Ustavnog suda Republike Turske 2010. godine, osnivanje biblioteke Suda je u potpunosti projekat GIZ za pravnu reformu, a dodatne kancelarije-kontejneri su donacija Ustavnog suda Republike Turske 2011. godine.

Zgrada Suda ima korisnu prostoriju za rad od 784 m² u kojoj rade 65 radnika.

ADRESA

Ulica: "Perandori Justinian", nr. 44, 10000, Priština

Tel: +381 (0)38 60 61 62

Mob: +377 (0)45 200 595; +377 (0)45 200 576

Fax: +381 (0)38 60 61 70

E-mail: gjkata.kushtetuese@gjk-ks.org

Veb: www.gjk-ks.org